

en is het een van die boeken, die men altijd weer opstaat.

Het vindt in z'n nieuwen vorm vele nieuwe vrienden.

C. T.

## KRONIEK.

### Agathe tuchet.

Toen we nog gymnasiasten waren, kwamen we in de Grieksche leetuur, die we toen nog mochten genieten (tegenwoordig gaan ze daar ook al aan tornen, want voor het klassieke is de wereld niet sterk genoeg meer), eens de uitdrukking tegen: agathe tuchet. 't Was, meen ik, Demosthenes zelf, die den term gebruikte.

Aan deze uitdrukking beproefden twee leeraren hun kracht. De eene vertaalde ze: „op goed geluk af". En de andere: „in vreesnaam dan maar".

En een van de jongelui had 't ook geprobeerd. Hij maakte ervan: „door een gelukkige omstandigheid." Dat deugde niet. En de leeraren? Wel, die hadden natuurlijk voor ons braaf discipeltjesgevoel allebei gelijk.

Lezer, nu begin ik aan een kroniek in „De Reformatie".

Ik doe dat: „agathe tuchet".

Vertaal dat nu niet: door een gelukkige omstandigheid. Want ik zei u reeds, dat de jongen-van-de-klas fo ut „overzette". Ik vind de gedachte van de Redactie, om mij voor dit werk te vragen, niet haar allergelukkigste. Dat is geen praatje; want ik heb slechts zeer voorloopig en zeer voorwaardelijk de uitnodiging aanvaard. Kroniek-schrijven is een penitentie. Ten eerste moet je altijd doen, alsof je wat gewichtigs gezien hebt en natuurlijk is dat lang niet altijd het geval. Bovendien mag je nooit probeeren degelijk te schrijven. Daarbij beteekent zo'n aanstelling ongeveer een schoorvoetende erkenning, dat hoogstens „graadnuten" je levensvullende werk is. En ten vierde: de kritiek, en de pikende en pikende penitentiars en penitentiars, die je komen lastig vallen en die in hun optreden willen zeggen: soort zoekt soort.

Neen, plezierig is het niet. De jongen-van-de-klas had 't „beslist" niet goed vertaald.

Maar de leeraren!

Ik zie tot beiden op. En zeg het na:

Agathe tuchet.

Dat is eerst: op goed geluk af. Een klein hoopje is er, dat er nog wel stof zijn zal, en dat het niet al te veel schade zal doen aan mijn eigen kroniekende ziel. Want ik vertrouw, dat ook in deze onderste journalistieke regionen de kritiek aan deze zijde van de schrijftafel grooter zal zijn dan die aan de overzijde. Ik bedoel nu eerlijk: de kritiek op mijn eigen geschrijf.

En voorts, nog eens:

Agathe tuchet.

Dat is volgens den anderen leeraar: in vreesnaam. Och ja, elk publiek ontvangt de journalistiek, die het verdient heeft. U hebt het „zellers" zoo gewild, lezers. Het is uw (en mijn) mentaliteit, die om kranten met kroniekjes, luchtige, vluchtige dingetjes vraagt. Behalve op den proekstoel, mag men wel eens daaraan tegemoetkomen. In vreesnaam. En als er geen heusche waakhondendienst te verrichten valt, dan zal zoowel subject als object kunnen blijven: geblaf tegen de maan. Een kronieker mag, als hij niet om werkelijkheden bij kan zijn, ook wel eens „fire aux anges"; om met den Franschen leeraar te spreken. Dit laatste beteekent: lachen tegen de maan.

Agathe tuchet.

### Geen liberaal ministerie.

Volgens de armelijke gegevens mijner beperkte psychologische inzichten is de verwachting des heerens Treub op een mogelijk spoedig weer optredend liberaal ministerie reeds lang in rook vergaan, evenals de naar hem genoemde sigaren dat behooren te doen. En ik ben daar zoo achter gekomen.

Toen heel Nederland veel goeds, erg veel goeds van de Koningin zei, kwam de heer Treub den knuppel in het hoenderhok der vele lovingen werpen. Wel wou hij niet de zothed van den lof betoogen, doch de lof der zothed ontbrak niet heelmaal. Zonder een woord Fransch er bij — om met Dr de Moor te spreken — kwam 't verhand hierop neer: dat de Koningin zich niet heelmaal zoo goed bewegen kon, als dat wel wenschelijk was, wijl H. M. wel eens wat verlegen was; heigeen (met uitzondering van het geval van haar aanwezigheid bij een stel professoren, als wanneer zulks gevoegelijk past) voor H. M. minder gewenscht is. En tevens kwam daarbij de gedachte op, dat de opvoeding van de Koningin niet volkomen in orde geweest was.

Ik weet niet, hoe u het zou vinden, als ze zoo iets van u, lezer, in de krant zetten zouden. Ik denk: niet erg prettig.

En nu schreef Mr Treub geen kroniek, dus was het hem volle degelijk en professoraal-doordacht. Zoo zal de Koningin dit stuk gelezen hebben (een antirevolutionair dagblad heeft 't zelfs eenduidig gedaan ten hove) en de schrijver zal vermoed heb-

ben, dat H. M. dit artikel niet van blijdschap in een lijstje gezet heeft, zooals met jubileum-ontboezemingen Haar Volk pleegt te doen.

Bedenk nu voorts, dat de heer Treub meedeelt, dat de Koningin hem „den wind van voren gaf", en tegen hem, ondanks haar respect voor professoren, vlamschietende oogen opzette, toen er door den heer Treub eens iets gezegd was, dat de Vorstin niet behaagde; en dan komt het u, zelfs als gij niet kroniekt, misschien ook voor, dat het den heer Treub althans in onderbewustzijn, onder het schrijven zoo wis als  $2 \times 2 = 4$  geweest is, dat hij de Koningin niet meer zoo van nabij zou zien, als toen hij minister was. Tenzij de auteur een liberaal ministerie zou vermoeden zonder hem — (maar dat is niet aannemelijk), of dit artikel hem niet den wind van voren opwekkend dunkt (maar een professor denkt na), of de Koningin hem geen gewoon mensch dunkt te zijn (maar het wordt hier anders gezegd), is, volgens kroniek-logica dit artikel des heerens Treub een bewijs van zijn algeheele loslating der idee eens liberalen ministeries. Dat zij zoo, zegge nu met ons elke liberaal. Want in het legenvorgestelde geval zou bij eerste audientie de auteur wel eens — om nu met Prof. Hepp te spreken — thuis kunnen komen met een bekleedsel, dat anders ter bedekking van den voet dient.

### „De Spelbreker" en Wanja.

Henriette Roland Holst heeft onlangs twee dingen gedaan.

Zij heeft over Wanja gedicht en De Spelbreker mee helpen vallen.

Haar verzen over Wanja zijn mooi uitgegeven, op fijn papier, zoo heelmaal niet voor de leprozen, die Couperus niet kon kussen en die ook zij niet zoekt met deze poëzie. Want als de heer Colijn ook maar een cent op de koffie en thee legt, dan is het om te krjtschen, doch als de poëzie, die eens met haar bruisende golven

#### „t dorre strand

zelfzucht verslindt in triumeerend stijgen".

nog steeds voor de makkers onbetaalbaar is, dan kranie daarnaar geen haan: wat is algeheel gebrek aan poëzie, vergeleken met een verlies van een enkelen kofiebon? Neen: dan „De Spelbreker"! Die is op grof papier gedrukt en de dichteres van „Wanja", „tusschen twee werelden" laat haar volzinnen plakken tusschen gore insinuaties en liederlijke scheldwoorden en blerende teekeningen.

Wanja, dat is een jonge arbeider, die de fabriek haat en daarom de vrijheid zoekt onder den open hemel. Wanja staakt. Maar zoo goed als staken is in de oude wereld, zoo slecht is het in de nieuwe. Want die nieuwe wereld geeft het schouwspel niet van arbeidsdwang, doch van vrijwilligen opbouw der nieuwe maatschappij, waarin ieder meedoet. Arbeid is daar spel. En deze poëtische arbeidshoerlijkheid wordt door „makker lijtich" (dat is: Lenin) Wanja voorgepreekt. Deze wijst Wanja op de vrijwillige arbeiders en zegt:

Men zegt mij, dat ge haat

den arbeid omdat hij is slavernij,

en in niets-doen alleen proeft 't zoet der vrijheid.

Zie op, maat, tot de wereld waar g'in leeft!

De arbeid is naar vrijheid toegeswaaid,

heeft met haar pure licht zich volgezogen,

dat breekt nu uit zijn lijf, één bloesoming,

maar jij bleef staan, van oude wane' ontogen,

je merkte niet dat het getij verging.

Kom, 'k zal je brengen waar de eerste golven

al bruisen van den vloed, die 't dorre strand

zelfzucht verslindt in triumeerend stijgen:

zij zullen wekke in jou den diepsten eigen,

den wil die is aan hunnen wil verwant.

Waarna Wanja als in zachten droom vervolgt:

Ik voel een wankeling door heel mijn wezen

alsof iets allerdiepst in mij loslaat.

De arbeid, is hij dan niet wat ik dacht?

Een geur stijgt uit hem op dien ik niet kende

en een glans omhangt hem, dien ik nooit zag.

Ik dacht, dat hij de vijand was der vrijheid,

en die der schoonheid, en der zachte rust.

En tenslotte doet Wanja ook mee. De arbeid is verheerlijkt en vergoddelijkt:

Arbeid, Arbeid, kracht universeele,

in u gelooven wij, gij adem, die Leven bestendigt,

in u, gij pölslag van 't Heelal.

Al zijn deelen arbeiden, en rusten niet;

eenwig is der planeten rondedans om hunne zonnen,

en eenwig om hun zelf hun wenteling;

zij zwaaien rond in dubbele beweging

door d' ongetelde eeuwen en rusten niet.

Uit grondloze onendigheden duiken

staartsterren vlamende op, gaan weer onder

in grondloze verlen, rusten niet.

Buisteloos stralen gouden zonnen

over goede en boezen uit hun kracht,

eeuwigheden van tijd wekken tot leven

myriaden wezens in 't Heelal.

Dat is de dichteres Roland Holst. Maar dezelfde revolutionaire vrouw prostitueert haar geest en haar poëzie, door aan de spelbrekerij mee te doen.

Poëzie in Wanja; minder dan proza in „De Spelbreker". Daar komt de dichteres weer, en ze heeft tegenover het symbool van den Oranjeboom, dat van de Sowjetster op. Maar daaromheen staan

gorigheden over de slaapkamermeubelen van het paleis, wordt de eer zelfs van het lichaam van de Koningin, die iedere vrouw reeds als vrouw heilig moest zijn, bekwijld en wordt in het liederlijk geschimp en geschetter gezwolgen onder uitbraking van narigheden, die nog nooit één krant van Nederland één menschenkind heeft toegespuwd, maar waarvoor dit blad niet goed genoeg achtte haar, die met Henriette Roland Holst toch ook Vrouw is.

Wij willen niet beweren, dat de dichteres van Wanja geweten heeft, tusschen welke vanzigheden men de copie van haar verzen schrijvende hand zou plaatsen.

Maar in elk geval blijkt ze dan haar kornuiten niet te kennen. En dan is haar gedroom over de heilige liefde van de volmaakte arbeiders der toekomst gedwee in de lucht, „gelach tegen de maan". Vandaag poëzie, die voor Wanja te duur is en morgen voor zijn ooren gevuis over de slaapkamer van de Koningin; maar zoo wordt Wanja geen heilige.

„De Spelbreker" bewijst voor de zooveelste maal, dat men hier den duivel wil uitdrijven door Beelzebub, den overste der duivelen. Alleen laat af en toe Mevrouw Roland Holst ons engeltes zien.

Als Makker lijtich met z'n vroom gepreek nu eens ging dichten over de slaapkamergeheimen van Henriette Roland Holst en over haar voorgelacht en over haar groote en kleine teenen? Dat is de Koningin ook gegund — zonder de verzen — in het blad, dat de „Oranjeblot" moest breken, omdat 't toch maar volksverdomming was. Zal de Vrouw, die Wanja maakte en daar menige nacht om waakte, nog eens protesteeren? Het zou haar meer eeren dan deze ontijdige poëzie. „De Spelbreker" is de beste kommentaar op deze Wanja-hallucinaties.

K. SCHILDER.

## ZENDING EN EVANGELISATIE.

De thetische en de antithetische (polemische) methode bij de prediking aan Mohammedanen.

### II.

Van het begin af heeft de Zending onder de Mohammedanen de antithetische methode aangenomen. Dit geschiedt nog in de sterk Mohammedaanse landen. Dr Zwemer gaf daarvan een proeve in zijn persoonlijk zendingswerk op Java. De Zending op Java volgt echter over het geheel de thetische lijn. En de vraag is nu: Zijn wij op Java op den goeden weg?

Bij het behandelen van dit vraagstuk, beroep ik mij niet voornamelijk op de ervaring. Toch is het zeker van eenige beteekenis, dat op Java elk jaar meerdere honderden Mohammedanen tot Christus bekeerd worden. Maar de ervaring is slechts van betrekkelijke en ondergeschikte waarde bij het bepalen der rechte levenspraktijk. Bovendien is de ervaring in verschillende tijden en onder verschillende omstandigheden in den regel zoo verschillend, dat het trekken van conclusies bezwaarlijk of onmogelijk is. Wij behooren de zendingstheorie niet allereerst, nog minder voornamelijk, en vooral niet alleen op te bouwen uit ervaring. Zendingstheorie is volstrekt niet alleen, zelfs niet hoofdzakelijk „gecondenseerde ervaring", zooals Dr Daubanton in zijn Prolegomena leert. Onze tijd verheft de ervaring en eert haar als de beste leermeesteres. De oude theologen der zeventiende eeuw kenden haar beter en noemden haar de leermeesteres der dwazen, der onwetenden. De dwaze, de niet-wijze, de onnadankende leert door ervaring. De wijze leert door nadenken, door het verstaan van de door God in het leven ingeschapen ordinaatien. Wie de gedachte der dingen verstaat en daardoor den aard der dingen kent, heeft in deze wijsheid een leidsvrouw voor de praktijk van het leven. En God heeft ons, om zondaren wijsheid te leeren, in Zijn Woord een boek der wijsheid gegeven, opdat wij allereerst daarmee bij de praktische vraagstukken des levens te rade zouden gaan.

In de eerste plaats stel ik de vraag: welke methode behoort gevolgd te worden bij de eerste aanbidding van het Evangelie? Hoe moeten wij prediken tot hen, die Christus nog niet kennen en hoe moet dus ook de propagandalektuur zijn?

Als wij als discipelen van Christus bij Hem ter schole gaan, hebben wij vooral te rekenen met Zijn zendingsofdracht aan Zijn Kerk. Daarin is het karakter van ons werk geteekend.

De houding van den Heere Jezus tegenover de Schriftgeleerden, tegenover de Joodsche theologie van Zijn tijd, waarop Rev. H. U. Weibrecht Stanton zich tegenover Dr Eddy beroept („The Muslim World", April 1922), kan voor de methode van ons werk niet het maatgevend voorbeeld zijn. Want wij staan tegenover den Islam in een geheel andere verbinding. De Heere Jezus stond met de Schriftgeleerden op den grondslag van het Oude Testament. De prediking van Jezus moest gelegitimeerd worden door de overeenstemming met het Oude Testament, en daarom was het noodzakelijk, dat Hij het beriep der Schriftgeleerden op het Oude Testament als onrechtmatig afwees. Wij hebben onzen Bijbel, de Islam heeft zijn Koran, maar de Heere

Jezus en de in hetzelfde. De voorhelder gen ze hier te van aanval uitdrukkelijk debaters m Die zending volgen heb tot Christus honden all gen zijn.

De prakt Van hun hetzelfde, heidenen tr De meest op den Ar beeld.

Het is n methode bij ook zielk scheid tuss De antit stelling, pk over elkm prijsgeve de Christel plaatst kor sche gedac ljk verstan Maar in d dichte aan een enkele schiedde d noch in Mo ders of leze kunnen ver zen. Maar wordt wel gedachte a genover he hammed, t dachtenwer dichte los med en he Evangelie iemand, di een gemets op mislukk Een twee thode is, d maakt vol gewonnen st bedoelingen het garnizo tegenweer. tegenstande zijn hart, t tot tegenwe Een der twee godsd wekt. Indie ken objecti van den M wordt ons. Het spreek dan onam dienst te l ons over z aard staat onzer voor en wantrou naar de be reden vind wij over d wens even hummedaan allerlei over daarmee te Een vier thode uiter schat licht dienst. Ind vervangt d het getuige alle plaats van het ba de rol daa Een vijf van betoop tot iemand eigen leven is, dat een aan een va overhoop g aanval sta standpunt.

Onder s  
fabr  
behoor